

International Kommentar i *Information*. Mandag den 16. august 2010

Bomben, der fik Bono til miste troen på retfærdighed

En fredsaftale var netop underskrevet i Nordirland for 12 år siden, da en bilbombe gik af i byen Omagh, og 29 mennesker blev dræbt. Tragedien ansprede den ellers så verdensfredsagiterende gruppe U2 til dens mest desillusionerede sang

INTERNATIONALT

af Peter Kyhl Olesen

Det syder og bobler stadigvæk i Nordirland og desværre ikke kun af optimisme. Optimisme var der ellers nok, da nordirerne i 2007 fik deres egen lokalregering på Stormont Hill i Belfast, efter at landet reelt var blevet styret fra London i lange perioder. Samtidig blev det besluttet, at politistyrken i landet skulle overdrages til det nordirske selvstyre, så den blive stillet under ligelig kontrol af katolikkerne og protestanterne. Blandt landes katolikker blev politiet ellers tidligere anset for briternes forlængede arm.

Også mange andre tiltag blev sat i værk og udført i bestræbelserne på at opnå sameksistens i den notorisk så urolige del af den britiske provins. På flere måder syntes alting at gå i den rigtige. Men bulletinerne hen over denne sommer har er ikke været opmuntrende. Midt i juli blev Nordirlands Belfast præget af voldsomme natlige uroligheder, vandkanoner, skud og benzinbomber. Uroligheden fulgte umiddelbart efter højsæsonen for de årlige protestantiske oranjeordens- marcher, der ofte giver anledning til uro. Bag optøjerne stod overløbere eller dissidenter fra det gamle IRA, som for længst har nedlagt våbnene og opgivet væbnet kamp. Ved at skabe optøjer under et par af oranjeordenens marcher, fik de vakt opmærksomhed omkring deres egen utilfredshed med den fredsproces, som har været i gang i Nordirland i en årrække.

Det var også dissidenter fra IRA, der en lørdag midt i august for 12 år siden satte en lille nordirsk by på terrorens verdenskort. Omagh ligger i det østlige Nordirland i grevskabet Tyrone og har et indbyggertal på omkring 22.000. På en travl markedsplads lørdag den 15. august 1998 detonedere en bilbombe, som den paramilitære gruppe, The Real IRA senere tog skyld for. Gruppen var skarp modstandere af Langfredagsaftalen, som var et resultat af lange fredsforhandlinger mellem den britiske premierminister Tony Blair, hans irske kollega Bertie Ahern, de katolske/nationalistiske partier Sinn Féin og SDLP og det protestantiske Ulster Unionist Party. Fredsaftalen handlede i korte træk om selvstyre til Nordirland, magtdeling mellem de protestantiske og katolske partier, en fælles politistyrke og en ændring af grundloven i Den Irske Republik, så den ikke længere gjorde krav på Nordirland. Aftalen blev godkendt ved folkeafstemninger den 22. maj 1998 med 94.4 procent i republikken Irland og 71.1 procent i Nordirland. Men blækket var knap nok tørt, før The Real IRA begyndte at røre på sig. De følte sig forrådt af IRA, på grund af gruppen våbenhvileerklæring, opbakning om fredsaftalen og reelle opgivelse af den republikanske kongstanke om et forenet Irland. Flere tidligere IRA- folk meldte sig nu under udbryddergruppens fane. Bomben der sprang i Omagh centrum den lørdag eftermiddag vejede omkring 225 kilo, kostede 29 mennesker livet og sårede omkring 220. Det var det største antal, der er blevet dræbt på én gang igennem

fire årtiers bombekampagner på den grønne ø – og denne gang i fredstid. Blandt de omkomne var både protestanter, katolikker, mormoner og spanske turister. Bomben i Omagh blev den første, hvor alle irere på tværs af sekteriske skillelinjer følte sig ramt. Både i nord og syd var folk i chok,

»Det er svært at beskrive for folk, som ikke er irske, hvordan det føltes. Det var virkelig den dag i mit liv, hvor jeg følte mig mest nede, bortset fra personlige tab. Jeg kunne ikke tro, at folk kunne gøre noget som dette. Da de i Irland læste navnene op på alle de folk, der var døde i klokken 18.00 nyhederne, var det som om, at alt i Dublin stod stille. People sad og græd i bilerne på vores hovedgade, O'Connell Street,« husker Bono, forsanger for det irske band U2, der spiller koncert i Horsens i aften. Gennem deres sange og offentlige tilkendegivelser er U2 blevet kendt for deres håb, optimisme og ukuelige agiteren for, at folk på trods af religion- og raceskel må kunne indgå i sameksistens. Og at krig og undertrykkelse derfor til hver en tid skal bekæmpes. Dette budskab var så sikkert som amen i kirken. Indtil Omagh –bomben. Tragedien inspirerede nemlig Bono inspiration til sangen med den ironiske titel *Peace on earth*, der blev skrevet natten efter den 15. august og udkom på pladen *All that you can't leave behind* fra 2000. *Peace on Earth* er et nøgternt, sønderknust, bittert – og opgivende svar – på en af de værste voldshandlinger mod uskyldige borgere i Irland. I første strofe slås sangens budskab fast med ordene: // Sick of sorrow, sick of the pain/ sick of hearing again and again/ that there's gonna be peace on earth/ – og senere skildres desillusionen hos de efterladte hudløst – // Tell the ones who hear no sound/ whose sons are living in the ground/ Peace on Earth...//. For virkelig at uddybe meningsløsheden vælger Bono afslutningsvis i teksten at bruge julen, hvor folk får tudet ørene fulde om Jesus ufejlbarlighed. Jesus this song you wrote/The words are sticking in my throat, Peace on earth, Hear it every Christmas time/ but hope and history won't rhyme, so what's it worth/ This Peace on earth//.

U2 havde selv haft en lille andel i jasidens afsluttende kampagne forud for Langfredagsaftalens underskrivelse, da de sagde ja til at bidrage i et arrangement i Belfast. Det var på et tidspunkt, hvor der stadig var tvivl om, hvorvidt befolkningen ville stemme ja. Arrangement blev en historisk begivenhed og et vendepunkt, hvor John Hume fra det nationalistiske SDLP og Ulster Unionisternes David Trimble kom op på scenen til musikerne og holdte i hinanden i hånden for symbolsk at cementere, at de sagtens kunne samarbejde. Ifølge iagttagere var arrangementet stærkt medvirkende til, at folk valgte at stemme ja. Endelig var freden var kommet til Nordirland så det ud til. Men Omagh-bomben tre måneder efter skulle vise sig, at dette var en illusion.

Den blev et trauma for mange, ikke kun fordi det var en destruktion af liv, men også en destruktion af fredsaftalen. Trods alt fik The Real IRA's ugerning i Omagh ikke lov til at udbombe Langfredagsaftalens gode intentioner. Overalt blev attentatet fordømt og hele det nordirske politiske spektrum, både den nationalistiske og unionistiske side, tog afstand fra volden. Samtidig erklærede de vigtigste militante republikanske grupper våbenhvile. Og ligeså vigtig blev viljen indædt i den nordirske befolkning på tværs af religiøse skel til, at nu skulle det være slut med vold og uroligheder, hvilket betød, at man – i hvert fald for en stund – rykkede tættere sammen.